

Länsstyrelsen
Västernorrland

Bevarandeplan Natura 2000

Lidängen SE0710216

© Lantmäteriet Geodatasamverkan - LM Ortofoto färg, © Länsstyrelsen Västernorrland

Namn:	Lidängen
Sitecode:	SE0710216
Områdestyp:	SAC 2011-03
Areal:	0,59 ha
Skyddsform:	Oskyddat
Kommun:	Kramfors
Tillsynsmyndighet:	Länsstyrelsen i Västernorrlands län
Koordinat:	161847/698578
Karta:	18I 7D
Ägarförhållanden:	Privat
Senast uppdaterad:	2018-06-04

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. ALLMÄNT OM NATURA 2000	3
1.1 Allmänt om bevarandeplanen	3
2. GRUNDER FÖR UTPEKANDE	3
2.1 Ingående naturtyp enligt art- och habitatdirektivet	3
3. BEVARANDESYFTEN OCH BEVARANDEMÅL	3
4. OMRÅDESBESKRIVNING	4
4.1 Allmän områdesbeskrivning	4
4.2 Intressanta arter i området, ej med i art- och habitatdirektivet.....	4
5. EKOLOGISKA FÖRUTSÄTTNINGAR	4
5.1 För området i dess helhet	4
5.2 För ingående naturtyp enligt art- och habitatdirektivet	4
6. HOTBILD MOT NATURA 2000-OMRÅDET	5
7. BEVARANDEÅTGÄRDER.....	6
7.1 Områdesskydd.....	6
7.2 Skötsel	6
8. BEVARANDESTATUS	6
9. UPPFÖLJNING AV BEVARANDEMÅL.....	6
10. REFERENSER	7
11. KARTOR	8

1. Allmänt om Natura 2000

Natura 2000 heter det nätverk av skyddsvärda områden som alla EU:s medlemsstater ska bidra till att skapa enligt EU:s två naturvårdsdirektiv, Art- och habitatdirektivet (Rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter) samt Fågeldirektivet (Rådets direktiv 79/409/EEG av den 2 april 1979 om bevarande av vilda fåglar). Syftet är att bidra till bevarandet av den biologiska mångfalden inom gemenskapen. Sverige har som medlem i EU åtagit sig att se till att naturtyperna och arterna har gynnsam bevarandestatus, dvs. att de finns kvar i långsiktigt hållbar omfattning genom att vidta bevarandeåtgärder i form av skydd och skötsel. Genom 15–17 §§ Förordningen (1998:1252) om områdesskydd har EU-direktiven implementerats i svensk lagstiftning. Ett särskilt tillstånd krävs om man vill utföra åtgärder som kan påverka miljön i ett Natura 2000-område på ett betydande sätt. Som en hjälp vid arbetet med att bevara naturvärdena i Natura 2000-områden samt som ett stöd för verksamheter som bedrivs i anslutning till området ska det finnas bevarandeplaner för samtliga områden.

1.1 Allmänt om bevarandeplanen

Bevarandeplanen är det dokument som ska beskriva vad som är syftet med bevarandet av varje enskilt Natura 2000-område och som ska ange vilka bevarandeåtgärder som planeras. Bevarandeplanen behandlar områdets ingående naturtyper och arter som finns upptagna i EU:s två naturvårdsdirektiv, Art- och habitatdirektivet samt Fågeldirektivet. En viktig del i arbetet med att vidta nödvändiga bevarandeåtgärder är formuleringen av bevarandesyfte och bevarandemål för varje Natura 2000-område samt att planera och prioritera vilka bevarandeåtgärder som behövs utifrån i dagsläget kända förhållanden och hot. Bevarandesyftet utgår från 17§ Förordningen om områdesskydd som anger att länsstyrelserna ska upprätta beskrivningar av syftet samt för de livsmiljöer och arter för vilka gynnsam bevarandestatus ska upprätthållas eller återställas.

2. Grunder för utpekande

2.1 Ingående naturtyp enligt art- och habitatdirektivet

Lidängen är utpekad att ingå i nätverket Natura 2000 enligt art & habitatdirektivet mot bakgrund av att det inom området finns den i direktivet prioriterade naturtypen artrika torra-friska låglandsgräsmarker av fennoskandisk typ (tabell 1).

Tabell 1. Ingående naturtyp enligt art- och habitatdirektivet

<i>Kod</i>	<i>Naturtyp</i>	<i>Areal (ha)</i>	<i>Andel (%)</i>
6270*	Artrika torra-friska låglandsgräsmarker av fennoskandisk typ	0,59	100

*) = Prioriterad naturtyp

3. Bevarandesyften och bevarandemål

Det överordnade bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EU:s fågeldirektiv eller Art- och habitatdirektiv. För det enskilda Natura 2000-området är det överordnade syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de naturtyper eller arter som utgjort grund för utpekandet av området.

Natura 2000-området Lidängen utgör en mycket artrik ängsmark. Området hyser flera hotade kärleväxt- och svamparter och är ett värdefullt och representativt exempel på en hävdad hackslättmark, en naturtyp som historiskt var mer vanligt förekommande i kulturlandskapet. Det främsta bevarandesyftet är att bevara och upprätthålla områdets kulturpräglade naturtyp.

Området är idag oskyddat. Eftersom naturvärdena inom området är starkt knutna till ängsmarkens långa tradition av årlig slåtter är det av yttersta vikt att området fortsätter att hävdas traditionellt årligen för att förhindra att naturvärdena förloras.

I tabell 2 finns en sammanfattning av de bevarandemål som anger det tillstånd som bör råda i det enskilda området för att optimera områdets bidrag till uppnåendet av gynnsam bevarandestatus på nationell, biogeografisk eller EU-nivå.

Tabell 2. Bevarandemål för ingående naturtyp

<i>Naturtyp</i>	<i>Bevarandemål</i>
6270, Artrika torra-friska låglandsgräsmarker av fennoskandisk typ	Naturtypen ska bibehållas med traditionell hävd på minst 0,59 ha. Vedartad igenväxningsvegetation ska inte förekomma. Typiska arterna blåsuga, vårfingerört, låsbråken, fältgentiana och liten blåklocka ska finnas spridda i området och inte ha minskande populationer.

4. Områdesbeskrivning

4.1 Allmän områdesbeskrivning

Lidängen är en relativt stor hackslättmark, belägen i en sydostsluttning på västra sidan om E4:an ca 6 km söder om Ullånger. Området har under en tid varit ohävdad men sköts numera sedan slutet av 1980-talet. Inom området finns en del buskar, främst enar. Rakt igenom området går en mindre traktorväg som endast nyttjas i liten grad.

4.2 Intressanta arter i området som ej är med i artdirektivet

Här förekommer de vanligare hävdindikerande arterna. Bland kärleväxter ses bl a fältgentiana (*Gentianella campestris*), blåsuga (*Ajuga pyramidalis*), stagg (*Nardus stricta*), slåtterfibbla (*Hypochoeris maculata*), bockrot (*Pimpinella saxifraga*), ormrot (*Polygonum viviparum*) och backruta (*Thalictrum simplex*). Bland svampar ses bl. a. scharlakansröd vaxskivling (*Hygrocybe punicea*).

5. Ekologiska förutsättningar

5.1 För området i dess helhet

Lidängen är ett välskött och artrikt område som hyser flera hotade kärleväxt- och svamparter. Det finns förutsättningar att bibehålla värdena så länge som området årligen fortsätter att hävdas genom slåtter eller bete.

5.2 För ingående naturtyp

6270, Artrika torra-friska låglandsgräsmarker av fennoskandisk typ

Torra till friska gräsmarker i låglandet, ofta på kalkfattig grund, med lång kontinuitet av slåtter eller betesdrift. Markerna kan i tidigare skeden ha varit hävdade genom slåtter. De är

mer eller mindre ogödslade och har en artrik vegetation av hävdgynnade kärlväxter och svampar. Träd kan förekomma, dock får trädskiktets krontäckning inte överstiga 25 %. Naturtypen uppvisar i landet en mycket stor variation. De torra typerna kan vara örtrika, vara av fårsvingeltyp eller vara hållmarkstorrängar. De friska typerna utgörs av ängsartade rödvensamhällen, örtrika typer, artrika fårsvingelsamhällen eller samhällen av skogsnäva -typ.

Förutsättningar för gynnsam bevarandestatus:

- Slåtter (inklusive höbärgning och eventuellt efterbete) alternativt bete samt röjning av igenväxningsvegetation.
- Skötseln utformad enligt objektets speciella natur- och kulturvärden för fält-, busk- och trädskikt.
- Lidängens hävdhistoria bör i första hand vara vägledande för den fortsatta skötseln så att exempelvis ett objekt med lång kontinuitet av slåtter även fortsättningsvis hävdas genom slåtter och en sedan lång tid betad mark fortsätter att betas.
- I naturtypen får inte förekomma gödsling (förutom från djur som betar i objektet), stödutfodring, kalkning, dikning eller insådd av för naturtypen främmande arter.
- Ingen påtaglig minskning av populationerna hos de typiska arterna i naturtypen.

6. Hot mot Natura 2000 området

Det främsta hotet mot området är utebliven hävd. Verksamheter och faktorer som kan tänkas påverka Natura 2000-området negativt visas i tabell 3.

Vid beskrivandet av hotbilden för ett område kan endast nu kända problem belysas. Det är viktigt att ha i åtanke att nya hot troligen kommer att identifieras i framtiden. De hot som är av global karaktär t.ex. klimatförändringar och atmosfäriskt spridna miljöbelastningar kan inte lösas genom områdets skötsel. Tyngdpunkten för hotbilden av varje enskilt Natura 2000-objekt ligger främst på lokala hot från landskaps- till artnivå.

Tabell 3. Verksamheter och faktorer som utgör potentiella och reella hot mot områdets naturtyp

<i>Naturtyp</i>	<i>Hot</i>
6270, Artrika torra-friska låglandsgräsmarker av fennoskandisk typ	• Utebliven eller felaktig skötsel på grund av ändrad markanvändning, hävd vid fel tidpunkt eller med felaktiga redskap. • Traktorvägen rustas till högre standard och används mer frekvent än idag. • Markexploatering och markanvändningsförändringar i angränsande områden, exempelvis skogsplantering, dikning, täktverksamhet samt lednings- och vägdragningar. • Tillskottsutfodring vid betesdrift avger indirekt näringstillförsel till marken och missgynnar den konkurrenssvaga floran. • Upplag av växt och näringsämnen straxt ovanför ängen kan leda till näringstillförsel ner till området. • Användning av avmaskningsmedel som innehåller avermectin är negativ för den dynglevande insektsfaunan • Spridning av lupiner eller andra invasiva främmande arter kan leda till att hävdberoende arter minskar eller konkurreras ut.

7. Bevarandeåtgärder

7.1 Områdesskydd

Lidängen är utpekad som riksintresse för naturvård enligt 3 kap MB och ingår i den nationella bevarandeplanen för odlingslandskapet. I övrigt är området oskyddat förutom det skydd nätverket Natura 2000 innebär genom krav om tillståndsplikt för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka området (enligt 7 kap 28 a § miljöbalken).

Tillståndsprövningar ska utgå från hur verksamheten eller åtgärden påverkar områdets bevarandemål och möjligheten för området att uppnå bevarandesyftet.

Miljöstöd söks för den årliga hävden. Om inte länsstyrelsen eller markägaren själv står för skötseln så skall uppdragsavtal tecknas med lämplig entreprenör. Så länge miljöstöd finns och skötseln är tillfredställande så behövs inget ytterligare skydd.

7.2 Skötsel

I dagsläget sköts området av Länsstyrelsens entreprenör. Skötseln ska vara utformad enligt traktens tradition och objektets speciella natur- och kulturvärden med slåtter, räfsning och röjning av igenväxningsvegetation samt eventuellt efterbete. Vid slåtter är det viktigt att övervaka lupiners spridning i området. Om inte årlig traditionell slåtter är tillräckligt för att bekämpa lupiner kan det finnas behov av utvidgad särskild skötsel i preventivt syfte. En sammanfattning av planerade skötselåtgärder visas i tabell 4.

Tabell 4. Sammanfattning av planerade skötselåtgärder

<i>Skötselåtgärd</i>	<i>Tidpunkt</i>	<i>Prioritet</i>
Slätterhävd	Årligen, i slutet på juli	1
Efterbete	Årligen	2
Avlägsnande av lupiner	Årligen, före frösättning	1

8. Bevarandestatus

Bevarandestatusen för området i sin helhet är gynnsam då området slås årligen vilket bidrar till att den höga artrikedomen och arttätheten bevaras och utvecklas.

9. Uppföljning av bevarandemål

Uppföljning av naturtyper och arter sker enligt Naturvårdsverket riktlinjer för uppföljning av skyddade områden och är beskrivna i regionala uppföljningsplaner på Naturvårdsverkets hemsida. Områdesvis uppföljning kommer att ske inom ett enskilt Natura 2000 område ifall det finns faktorer som där behöver följas upp särskilt och som inte fångas upp av den regionala uppföljningsplanen. Utvärdering av gynnsam bevarandestatus för naturtyper och arter sker på biogeografisk nivå, för Västernorrlands län den boreala regionen.

10. Referenser

Länsstyrelsen i Västernorrlands län, 1992: Ängs - och hagmarker i Västernorrlands län - del 2 Ångermanland. Länsstyrelsen. Härnösand.

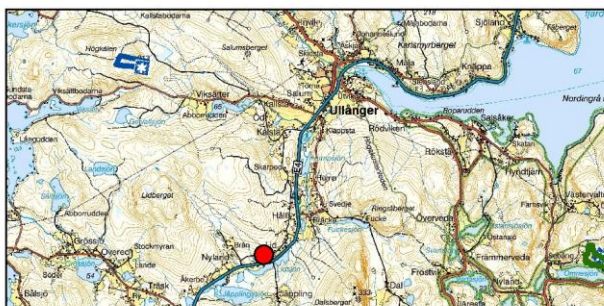
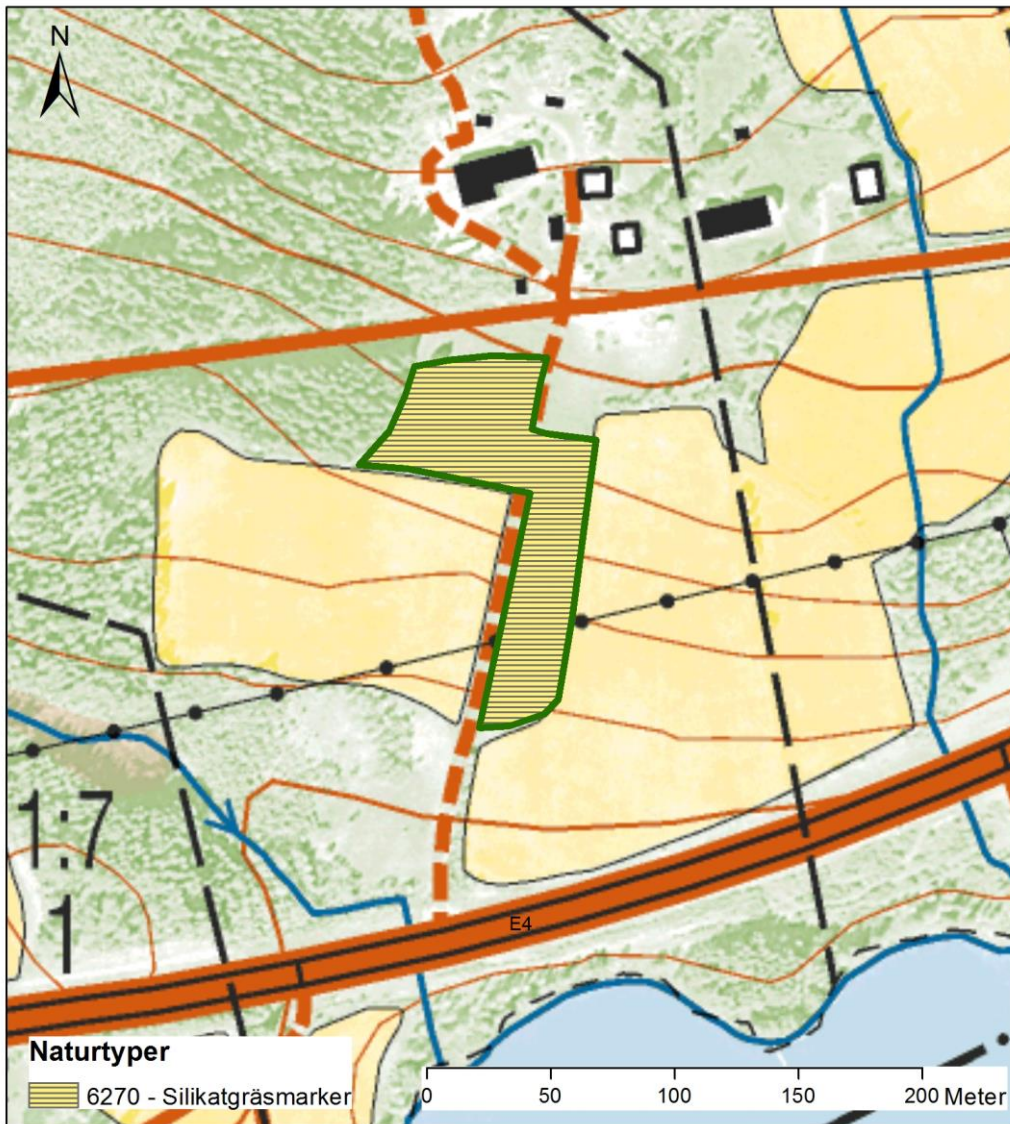
Art-och habitatdirektivet, Rådets direktiv 92/43/EEG an den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter, officiell svensk översättning, version 01.01.2007

Natura 2000 i Sverige, handbok med allmänna råd, Naturvårdsverkets handbok 2003:9

15–17 §§ Förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m. m.

11. Kartor

Kartorna nedan visar de ingående naturtypernas utbredning samt en översikt av området. Aktuell information om naturtyperns utbredning och arter i ett enskilt område finns på Naturvårdsverkets hemsida, kartverket *skyddad natur*. Observera att det är naturtypernas utbredning och förekomst i verkligheten som gäller vid en tillståndsprovning enligt miljöbalken. Det innebär att både rapporterad areal och det som framgår av naturanaturtypskartan (NNK) kan behöva säkerställas med ytterligare uppgifter, t.ex. fältinventeringar.

 Natura 2000
 Naturreservat

© Länsstyrelsen Västernorrland
© Lantmäteriet Geodatasamverkan